

„ Spiritu consilii, & fortitudinis, Spiritu scientiæ, &
„ pietatis, & Spiritu timoris Domini.

PRÆLECTIO IX.

De Jesu Christo vero Messia in lege promisso,

ad expositionem cap. 3. primæ partis Catechismi Concilii Trident. à §. 7. ad nonum.

1 Quæcumque scripta sunt, sive ab almis Vatibus, sive a sacris Evangelistis, sive ab aliis Scriptoribus divinitus inspiratis, ad nostram doctrinam scripta sunt (a): maxime ut credamus quia Jesus est Christus Filius Dei, & ut credentes vitam habeamus in nomine ejus (b). Hoc cum credere nolint Judæi, summa protervia, atque vesania negant Jesum Christum esse verum Messiam in lege promissum, & alium stultissime præstolantur. Quorum errorem nunc confutandum aggredimur, ad expositionem cap. 3. primæ partis Catech. Conc. Trident. Ut autem optima causa à nobis optime defendatur, ipsius auxilium imploremus, quem defendendum suscipimus, & per quem accessum habemus ad thronum gratiæ, ad Patrem nimirum, &c. Adesto etiam Dei genitrix Virgo Maria, quæ talis sane non fores, si Filius tuus non esset Messias; & cui non modica laus accrescit hujus veritatis confessione; ob eam enim Beatam te dicunt omnes generationes. Opem etiam ferte Angelice Doctori

(a) Roman. 15. v. 4. (b) Joab. 30. v. 31.

ve Thoma, Sancte N. & reliqui omnes in Cœlesti patria commorantes, quibus benigne faventibus ordiar dicere, si mihi prius &c.

2 Pro clariori hujus orationis methodo, eam in tres partes partiti sumus. In prima, littera textus breviter delibatur: in secunda præcipuum Catechismi assertum fuse discutitur: in tertia denique, si tempus adsit, thesis ex textu deprompta, & disputationi exposita, probabitur, ac vindicabitur. Utinam totum, & meis votis, & vestræ expectationi respondeat.

3 At ne diutius in limine detineamur, primam ingrediamur partem, dicendo sic incipere litteram textus §. 7. *Jesu nomini, Christi etiam nomen &c.* ita vero finire §. 9. *Divina, & humana natura convenit.* His tribus paragraphis prosequitur Catechismus explanationem secundi articuli symboli, quo credimus in Jesum Christum Filium Dei unicum Dominum nostrum. Cumque in præcedentibus declaraverit hujus fidei necessitatem, & significatum dulcissimi Jesu nominis; nunc Christi nomen additum Jesu Nomini suscipit explanandum, dicens significare unctum ad honorem, & officium Sacerdotis, Regis, ac Prophetæ, qui oleo ungebantur, & ideo Christi vocantur in sacra pagina. Quod proprie convenit Jesu nostro, cum sit Sacerdos, Rex, & Propheta, ut pluribus Scripturæ monumentis ostendit. Deinde docet Jesum Christum esse Filium Dei unicum, verumque Deum ab æterno à Patre genitum; sicque secunda creditur Trinitatis persona, primæ, ac tertiæ omnino æqualis, eandem habens essentiam, voluntatem, potestatem, sapientiam, & alia attributa divina, alias Deus non esset, contra illud Joan. 1. *In principio erat Verbum, &c.*

4 In cujus generatione, ait, nihil terrenum, aut mortale cogitandum est; sed totum æternum, supernaturale, divinum, humanæ mentis aciem superans, jux-

ta illud Isaia 53. v. 8. *Generationem ejus quis enarrabit?* Unde mysterium istud credi debet, & coli; non vero sola naturali ratione investigari, quamvis aliqua afferri possint similitudines ad aeternae generationis modum aliquantulum indicandum, praesertim ex generatione Verbi ab humano intellectu producti, quod expers materiae est, licet defectu virtutis non sit substantiale, permanens, & eandem cum suo principio habens naturam. In Deo autem cujus divinae menti nihil deest virtutis, producitur consubstantiale Verbum, quale est Verbum Divinum. Itaque Christus Dominus est Verbum istud ante omnia saecula genitum, ac insuper homo est in tempore ex Maria matre Virgine natus; & quamquam duplex sit in eo nativitas, unus dumtaxat est Filius, utpote una tantum persona in duplici natura subsistens, divina nempe, quam ab aeterno habet ex Patre, & humana quam in tempore sumsit ex matre. En Catechismi synopsis, & primam orationis partem.

§ Ad secundam igitur deveniamus, ubi littera supra contracta petit fusius enucleari; quia tamen tot, & tantas quaestiones includit, quae omnes in hac angustia temporis late discuti nequeunt; ideo brevitate consulens, missis aliis, hanc praecipuam assertionem contra pernicaces Judaeos nunc defendendam suscipio: *Jesus Christus est verus Messias in lege promissus.* Id autem neque illustrius fortasse, neque efficacius probari poterit, quam accurata praeteritorum temporum consideratione. Nam si praeterita tempora jam inde à primis propemodum saeculis, ad illum usque diem recolamus, quo divinus iste sol mortalibus illuxisse dignatus est: quid obsecro, nobis cogitantibus, & omni mentis acie caliginosam illam vetustatem contemplantibus sese offert, praeter obscurissimas, densissimasque tenebras? Quis gentium errores, quis barbarorum mores, quis instituta vivendi, quis multipli-

ces

ces illos delusae, atque perditae gentilitatis sinus explicare, quis errorum causas, progressus, eventusque valeat recensere? Omnes nationes caligine circumfusae non rationem, sed impellentem affectus sequebantur. Conflagrabat libidine Asia, Aegyptus animantibus, atque lapidibus divinos honores defererebat; mendacissima Graecia Poetarum fabulis, & importunissimis Philosophorum clamoribus personabat; Italia bellico furore, & gloriae cupiditate fremebat; reliquae orbis Provinciae eisdem morbis, & perturbationibus aestuabant. In ea denique scelerum sentina, & errorum perversitate mortales omnes versabantur, ut non errare, sed insanire; non labi, sed ruere; non decipi, sed cum lacte errorem suxisse, & quod Cebas Thebanus sapienter dicere solebat, errorem omnes bibisse viderentur.

6 Quod si acerrimus ille concionator, vatesque divinus Isaías Messiam exortentem aliquando prophetica mente contemplanus, mortales omnes spe hujus tantae felicitatis illis verbis erigebat (a); non tibi amplius Sol diurnam lucem effundet, nec Lunae splendor lucem subinde ministrabit, sed erit tibi Dominus lux sempiterna, & Deus claritas tua: si eodem consilio justos, & pios homines Malachias consolabatur (b): vobis inquit, qui nomen meum reformidatis, Sol orietur justitiae, cujus radii vestra salus continebitur: si Danieli vehementer oranti, & peccata populi plangenti, occiso Christo, consumendam praevagationem, finiendum peccatum, delendam iniquitatem, & justitiam sempiternam adducendam, Angelus olim pollicebatur (c); cum in tam confusa rerum perturbatione, virtutis, atque sapientiae caelestis illato lumine, densissima ignorantiae, & improbitatis tenebrae dissipatae; cum via ad felicitatem humanis sceleribus interclusa, jam mortalibus patefacta; eum

te-

(a) Isaia 60. v. 19. (b) Malac. 4. v. 2. (c) Dan. 9. v. 24.

teterrima scelerum, & vitiorum vestigia, divina praedicatione, & innocentissimae Christi vitae sacrificio deleta; ceteraque omnia in Christo feliciter adimpleta videantur; quis erit adeo plumbeus, ut veteres tenebras considerans, & splendidissimam evangelicam doctrinam lucem aspiciens, Christum Jesum verum esse Messiam inficietur?

7 Sed eo majori attentione, animique cura dignum esse videtur celeberrimum praeter ceteris Jacobi oraculum, quod in illo de Messiae adventu fides maxime stabilietur, & Judaeorum incredulitas illum adhuc inaniter expectantium, ita refellatur, ut ex pertinacioribus vix quisquam hiscere audeat. Jacob enim sanctissimus aequae, ac sapientissimus parens, mortui proximus, filiis suis bene dicens, & eis ventura fausta praenuntians, Judam sic alloquitur Genesis 49. v. 10.: *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mitendus est, & ipse erit expectatio gentium.* Hic Judaeorum solvuntur frigore membra. Norunt, licet aegre, norunt regiam potestatem à tota gente Judaica, regnante Herode, ad alienigenam fuisse translata, & seque omnes post Hierosolymitanum excidium fuisse quoquo versus dissipatos, alienis parere legibus coactos; omni supremæ potestatis titulo exutos, undequaque misere vexatos, invisos, despectos, omnium ludibriis expositos, sine Rege, sine Principe, sine Altari, sine Sacrificio, sine Sacerdotio, in summa denique rerum omnium penuria, vitam omni morte peiorem infeliciter agere.

8 Usque adeo, auctore Tertulliano (a), *Dispersi, palabundi, & coeli, & soli sui extorres vagantur per orbem, sine homine, sine Deo rege; quibus nec advenarum jure terram patriam saltem vestigio salutare conceditur.* Quas quidem ego acerbissimas calamitatum

(a) Tertullian. in Apologet. cap. 21.

plagas, quæ his etiam temporibus conspiciuntur, cum intentis mentis oculis specto, summo quodam plerumque dolore conficior, ac maestissimum Jeremiam videre videor sordidatum, cinere conspersum, moerore confectum, lachrymis perfusum, non jam in antiquam illam, sed in praesentem Hierosolimam, defixis, atque intentis propheticae mentis oculis, lugubri, & maesta voce, ejus cladem, orbitatemque lugere; adeo ut mihi quidem ejus luctuosa carmina audienti, non tam ille direptam veterem Hierosolimam, quam vastatam Synagogam; non tam eversos lapides sanctuarii, quam praesentes sui templi ruinas; non tam virgines, & juvenes illos, quam hujus temporis Judaeos omnes captivos adduci; non denique veteris Sion, sed totius hebraicae stirpis; non illius, sed hujus temporis miseriam fuisse lamentatum; illasque suas acerbissimas lachrymas non suis, sed istis miseris temporibus impendisse videatur.

9 At, quoniam intellexerunt Judaei maximam hujus argumenti vim, ad eorum insaniam profligandam, & hoc quod magna totius orbis consensione proponitur, lethale suae miserrimae causae vulnus futurum pertimescunt; omnes ingenii nervos ad illud evertendum contulerunt; cujus ut auctoritatem eluderent, extremis adhibitis viribus, superos, & Acheronta moverunt; hancque Jacobi praedictionem alii ad Moysen, alii ad Saulem, alii ad Davidem; alii ad Jeroboamum, alii ad Nabuchodonosorem, alii ad Herodem, alii ad Vespasianum, summa hebetudine retulerunt; quibus omnibus clarissimo adeo oraculo tenebras consulto offundunt, suosque oculos ad tot affulgentes veritatis radios deploranda caecitate occcludunt. Solum deest ad culmen vesaniae Judaeorum, ut illud Jacobi oraculum applicent Antichristo.

10 Verum quæ ista est aut caecitas, aut dementia, ut Jeroboamum omnium post hominum memoriam stultissimum, Herodem, cujus, teste Macrobio, melius est

Alexander dissert. 12. in tertiam mundi aetatem prop. 2. Serry exercit. 14. aliique innumeri. (a)

13 Quia tamen, ut paulo antea dicebamus, quæ à Rabbiniis de mentitis regnis obijciuntur, somnia sunt delirantium; lubet eos convincere somnio experientia comprobato, & in sacra pagina expresse tradito, quale fuit illud Nabuchodonosoris à Daniele divinitus cognitum, ac interpretatum cap. 2. v. 31. & sequentibus. Ibi enim legitur Regem vidisse statuam magnam, atque sublimem, cujus caput erat ex auro; pectus & brachia ex argento; venter, & femora ex ære; tibiæ vero ferreae; pedum quædam pars ferrea, quædam fictilis. Quæ quidem statua in inferiori parte percussa, lapide sine manu de monte abscisso, prorsus contrita, & in favillam redacta, significabat quatuor monarchias, Chaldaeorum scilicet, Persarum, Græcorum, & Romanorum. Lapis autem de monte abscisus designabat Messiam in lege promissum, cujus ope suscitandum erat regnum perpetuo duraturum. Quis igitur inde non videt Messiam jam advenisse, ipsumque fuisse Jesum Christum Christianorum ducem?

14 Profecto novimus Chaldaeorum Regnum aureo capite figuratum, sub Nabuchodonosore jam diu stetisse; novimus Persarum Regnum pectore, brachiisque argenteis demonstratum, sub Dariis Regibus floruisse; novimus Græcorum universæ terræ dominantium Regnum æreum, Alexandro Magno quantum par erat viguisse; novimus Romanorum Imperium ferri indutum similitudinem, potentissimis armis hæc omnia debellasse; unde ergo in tam fætidum stultitiæ barathrum inciderunt Judæi, ut quintum Regnum, in cujus ortu Messias venturus promittitur, jam pridem perventum, agnoscere detrectent, & etiamnum persequentem fugiant

(a) Vid. etiam Biblioth. Hispana Rabbinnica. Cl. Josephi Rodriguez de Castro, nuper edita, tom. 1.

giant veritatem, dum clarum adeo vaticinium in Christo Jesu ad amissim impletum, obscurare vanis argutiis moliantur? Numquid Jesus noster non fuit lapis ille abscissus de monte sine manibus, qui de monte aternitatis per virginem, sine ope viri descendit? Numquid Jesus noster ad pedes statuæ hujus mundi pertingens, ejus proceritatem non fregit, non in favillam reduxit, non ad nihilum redegit?

15 Numquid Jesus noster non fuit lapis ille factus mons ita magnus, ut universam terram impleverit? Qui licet pauper, humilis, abjectus, creditus fabri filius, ut impius damnatus, inter latrones crucifixus, duodecim piscatorum opera, universum orbem varias in regiones disseveratum, non machinis bellicis, non philosophorum argumentis, non rhetorica eloquentia, non illecebris voluptatum, non pollicitatione opum; sed operum supra naturam ostensione, ac sanctissimæ vitæ tenore, in suam coelestem, carni, sensibusque invisam doctrinam pertraxit; totum genus hominum à sæculo fallaci avulsit; ad amorem coelestium revocavit; tumultuantes Stoicos repressit; Epicureos abegit; Philosophorum greges, aut sibi adscivit, aut dissipavit; reconditissimam philosophiam imperitæ multitudinis animis insevit; temporalium contentum prophanis perditissimisque hominibus inspiravit; miracue promptitudine, Provincias, Regna, Nationes, totum pene terrarum orbem, Evangelico imperio subjectum continuit, & conservavit (a).

16 Numquid Jesu Christi Religio non est regnum, quod in aeternum non dissipabitur? (b) Quæ licet causam Tyrannorum rabiem, insaniam, atque potentiam unitam, in christianorum innocentiam, omni nudam, atque destitutam præsidio, impune, crudeliterque sæ-

(a) Vid. Fontidonius pag. 355. (b) Vid. Selvag. tom. 1. lib. 1. antiq. Christ. cap. 9. §. 2. pag. 70. & seq.

vientem, non semel aspexit, validissimosque ejus milites patria extorres, bonis spoliatos, flammis combustos, ferro perentos, lapidibus obrutos, membratim concisos, excoriatos, dilaceratos, dirissimisque aliis tormentorum generibus cruciatis, & extinctos; vexata tunc, undique immanissimis persecutionibus exagitata, minime subcubuit, sed quasi saxum tumentis maris fluctibus verberatum, immota semper stetit, & non modo stetit, sed inter ipsas carnicum cruentas manus, majora in dies suscepit incrementa; seque, effuso suorum sanguine, veluti sparsa semine, fovens, ut ait Tertullianus, novorum ortu mirifice locupletavit? Numquid Jesu Christi Ecclesia non est regnum Dei, quod alteri populo non tradetur? Quæ licet innumera infensissima sibi hostium genera, jam inde ab ipsis incunabulis, ad hunc usque diem sit experta; modo alios, qui crudelitate, & gladiis armati, inauditis tormentorum generibus, homines ab illa revocare, & Christi nomen delere conarentur; modo alios, qui christianæ doctrinæ puritatem, sicut illi impudicissimi senes, Susannæ pudicitiam, vitare, atque corrumpere studerent; modo alios, qui, teste Apostolo, veritatem Dei in injustitia detinentes, pulcherrimam illius faciem pravis moribus, turpissimæque vitæ deformarent; modo alios, qui licet ex illius visceribus orti, in sanctissimam, piissimamque matrem contumeliosi, insanis erroribus illius tranquillitatem, pacemque turbarent; modo innumeros, qui maxima ipsius gloriæ invidentes, acerrimo undique bello illi indicto, in ejus perniciem gravissimè irruerent; tot tamen inter malorum agmina, illæsa, atque inviolata, portarum inferi vires omnes eludens, omnem, quam erat adepta gloriam invictissime tutata est, & latissime ampliavit? (a)

17. Numquid Deum ipsum Christianæ Religionis per-

(a) Vid. Fontidonius pag. 173.

persequutorum, quemadmodum Moysi olim promiserat, acerrimum vindicem exitisse non vidimus? Dum Nero, Christiani sanguinis crudeliter prodigus, seipsum ferro transfixit; Decium absorbsit terra; Maximianum laqueus; Severum haustus veneni; Julianum Apostatam turpissimus finis extinxit; in latrinam, animam cum visceribus emisit Arius, & proximioribus sæculis Adam Nauzerus novus sectator Arij, simili morte finivit; cum tot denique hominum Christi Ecclesiam persequentium, ut minitatus fuerat Jeremias, pessima morte ceciderint, quot refert Lactantius Firmianus, sive ut conjectatur le Nurry, alter Lucius Cæcilius, auctor libri de mortibus persequutorum, alique innumeri Scriptores Ecclesiastici; quis Jesu Christi Religionem veram inficiabitur?

„ Ignoscendum est antiquis Judæis; (dicebat quondam

„ Div. August. tract. 9. in Joan.) nam offenderunt in

„ lapidem, qui nondum creverat; qui autem negant

„ Jesu Christi Ecclesiam toto orbe diffusam, non in

„ humilem lapidem, sed in ipsum montem offendunt,

„ qui ex illo lapide factus est. Cæci illi non vi-

„ derunt lapidem; quanta cæcitas est non videre mon-

„ tem?

18. Si tamen videre velint Judæi, deponant paulisper injustum odium, quo Christum Dominum prosequuntur; ac serio, ut par est, scrutentur scripturas, quæ testimonium perhibent de Messia jam dudum misso, in terris viso, cum hominibus conversato; & ab illis ad ipsorum salutem occiso. Quod facile percipere poterunt, antiquum cum novo foedere conferendo. Verum cum Judæi sibi graviter interdixerint lectionem novi foederis, & vetus pessime legant; fit inde, ut videntes non videant, & intelligentes non intelligant. Quod Isaias jam prophetavit. Ad ipsorum tamen majorem confusionem nonnulla dabimus. Messiam habiturum præcursorem vias ejus parantem, tradidit Malachias; ex Tribu Juda, & familia David oriturum, Isaias; in Betlehem nas-

nasciturum, Michæas; mortuos suscitaturum, claudos erecturum, cæcos illuminaturum, Isaias; à Judæis reprobandum, Sapientiæ liber; ab amico prodendum, instar ovis ad occisionem ducendum, Jeremias; in faciem cædendum, flagellis verberandum, à falsis testibus accusandum, manibus, ac pedibus perforandum, inter latrones crucifigendum, felle, & aceto potandum, à prætereuntibus irridendum, ejusque vestimenta missis sortibus dividenda, David multis in Psalmis; quin & Amos, solem ipsum radios eo moriente subtracturum prædixit, ne, ut inquit Divus Cyprianus, Judæorum facinus aspicere cogèretur; omissis pluribus aliis vaticiniis à Catechismo non semel adductis.

19 Cum igitur viderint Judæi, Christum Jesum à Baptista prædicatum, ex familia David ortum, in Betlehem natum; à Magis adoratum; cum viderint eum quacumque iter faceret, ægros, & debiles omnium malorum genere laborantes, solo verbo reddidisse incolumes; claudis gradiendi dedisse facultatem; cæcorum oculos, mutorum linguas, surdorum aures aperuisse; pollutos, aspersosque maculis repurgasse; mortuos velut à somno solutos ad vitam revocasse; tantamque in eo fuisse potestatem, ut imperio suo cogeret ventos obsequi, maria servire, mortem cedere, inferos obedire; cum viderint diris, indignisque modis vexatum, ævissimo illo, atrocissimoque mortis genere à Regio Vate prædicto, patientissime tandem emisisse spiritum, velum templi Hierosolymitani duas in partes scissum, terram insolito more concussam, solem præter ordinem defecisse, ut à sexta hora usque ad nonam, tenebræ factæ sint; quis eorum erit adeo plumbeus, ut his visis, majorum more, pectus suam non percipiat, dicatque: *Verè filius Dei erat iste?* Concludamus itaque cum Augustino epist. 3. ad Volusian. in Jesu Christi ortu, vita, dictis, factis, passionibus; morte, resurrectione, ascensione, omnia Prophetarum præconia fuis-

fuisse luculenter impleta; idque tam multis, tam magnis tam miris prodigiis, ut quemadmodum Richardus Victorinus agebat lib. 1. de Trinit. cap. 2. genus videatur dementiae in his vel aliquantulum dubitare. Et hæc pro secunda parte sufficient.

20 Ad tertiam orationis partem deveniens, hanc ex multis seligo conclusionem expresse in textu traditam: *Generationem Verbi nequit humana ratio evidenter cognoscere, aut demonstrare.* Vide Prælectionem quartam à n. 14. pag. 55. & seq. sique alias cupis conclusiones, vide Catalogum in fine hujus tomi super paragraphos assignatos, & Auctores ibi citatos.

PRÆLECTIO X.

De Incarnatione Verbi,

ad expositionem cap. 4. primæ partis Catechismi Concil. Trid. à §. 1. ad 6.

Licet cuncta fidei nostræ mysteria maximam suppeditent dicendi copiam, & plurimam afferant agendi materiam; peculiariter tamen fere omnia circumplectitur Incarnationis arcanum. In eo enim, & Trinitas Personarum, & omnipotentia Dei, & infinitus ipsius erga homines amor, & universa tandem divina attributa refulgent. Ibi originalis peccati strages apparet, versatile humanum arbitrium pene desperditum, & sub immani dæmonis jugo ita oppressum, ut miseri homines vix ad Coelum possent erigere caput, nisi misericors Dominus immemor injuriæ, memor clementiæ, ad illos, è tot miseris sub levandis descendisset de Coelis, & incarnatus de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine homo factus esset. De hoc igitur magno pietatis Sacramento, quod abs-

conditum à sæculis, in novissimis temporibus manifestatum est in carne, (a) hodie tractaturus, ad elucidationem cap. 4. primæ partis Catechismi Concil. Trid. Sanctissimæ Trinitatis opem, imploro, Patris &c. Adesto etiam mihi Purissima Virgo Maria; & sicut, ut in te fieret hoc admirabile opus, invenisti gratiam apud Deum, (b) fac ut ego etiam illam inveniam, & de tanto mysterio digne loquar. Opatulamini quoque &c.

2) Cœlesti subsidio fultus, jamque mihi concessa facultate dicendi, sortitum punctum exponam. Ut autem clara methodo, rectoque ordine pergam, orationem in tres partes distribuam: In prima strictim Catechismi litteram legam, ejusque mentem, quoad ejus fieri possit, aperiam. In secunda ipsam textus litteram latius pro mea tenuitate percurram, fusius enucleabo. In tertia denique, conclusionem proponam, probabo, defendam; utinam fausto eventu!

3) Primam igitur partem exordians, sic incipit littera textus §. 1. *Maximo quidem* &c. ita vero desinit §. 6. *ac persecutari velint*. Catechismi scopus in præsentī est agere de tertio articulo Symboli. Tota hujus capituli littera undecim paragraphis clauditur, quorum cum sex tantum priores modo sint exponendi, ideo istorum dumtaxat dabo synopsisim. Primo ergo paragrapho proponit Catechismus verbum Divinum pro nobis carnem sumsisse in utero Virginis, non hominis, sed Spiritus Sancti virtute. Secundo docet, nullam ex Incarnatione Verbi sequutam esse naturarum confusionem; sed utramque inconsumam permansisse naturam in unitate Personæ. Tertio asserit, ad hoc mirabile Incarnationis opus tres divinas Personas concurrisse, quamvis peculiariter Spiritui Sancto tribuatur, ob immensam dilectionem qua Deus prosequutus est homines. Quarto tradit, in hoc mysterio quædam supra naturæ ordinem, quædam ve-

(a) 1. ad Timoth. cap. 3. vers. 16. (b) Luca 1. vers. 30.

ro naturali modo effecta esse. Quinto ait, Christum dici non posse Filium Dei adoptivum, sed verum, ac naturalem. Sexto, & ultimo explicando paragrapho sapienter advertit, fidelium animos memoria hujus mysterii esse jugiter occupandos, non ad ipsum curiosè indagandum, cum nec verbis explicari, nec mente percipi possit, sed humiliter, ac fideliter adorandum. En argumentum litteræ textus, & primam orationis partem.

4) Nunc ad aliam accedamus, explanaturi litteram Catechismi; & quia, teste Cicerone (a), omnis, qui de re aliqua instituit sermo debet à definitione proficisci, ut intelligatur quid sit id de quo disputatur; ideo ad clariorem hujus mysterii intelligentiam, ostendendum prius erit, quid Incarnationis vocabulo significetur. Incarnatio ergo, juxta Damascenum, Doctorem Seraphicum, & Angelicum Præceptorem, cum communi Theologorum, atque fidelium, est unio humana, ac divinæ naturæ in unitate personæ. Quam unionem licet nonnulli Patres pluribus nominibus appellarint, frequentius tamen, & optime Incarnatio nominatur; quidquid obmurmurent Grammatici quidam, Valla, Erasmus, & alii hujus generis, eruditione quidem, & eloquentia præditi, sed ut mitius loquar, moderatione interdum penitus destituti; suis quippe humanæ sapientiæ verbis, plura fidei Dogmata susque deque vertere videntur, etsi solum dicant barbaras se insectari voces, dictiones male inventas, & vocabula priscis latinis inusitata; at didicisse debuissent à Tullio Horatio, atque Seneca (b), quos diu, noctuque versabant, licuisse semper, & quandoque necessarium esse ad res novas significandas, nova nomina usurpare; ad hoc enim inventa sunt nomina, & à noscendo etymologiam habent, ut inquit Festus.

R 2

Cum

(a) Cicer. lib. 1. de off. post. initium. (b) Cicer. lib. 1. qq. Academicorum & apud Ferrari tom. 1. Philosophiæ pag. 35. Senec. epist. 58.

5 Cum igitur mysterium hoc, de quo cum Catechismo loquimur, novum per Antonomasiam dicatur à Jeremia (a), nihil mirum novo, & inaudito verbo significari. Si autem dicatur nomen istud exossum fuisse veteribus, ut testatur Athanasius, id solum erat nec eum Apollinario convenire viderentur, qui carnem tantum, & non animam à Verbo fuisse assumptam effutiebatur, non quia novum, & in solitum foret. Quid? Nonne nova erat dictio *Omoiosios*, seu consubstantialis? Imo & juxta plures in Synodo Antiochena contra Paulum Samosatenum damnata (b), & tamen frementibus Ariani, Niceni Patres eam in Symbolo posuerunt. Nunquid recens non erat vox ista *Theotocos*, seu Dei genitrix? Et nihilominus, contradicente Nestorio, prolata fuit in Ephesina Synodo. Inusitatum tandem non erat vocabulum transubstantiatio? Id tamen non obstitit, quominus, vel Berengario reclamante, in Concilio Lateranensi IV. audita fuerit. Quidni ergo iis utemur vocibus, quas Ecclesia Spiritu Sancto edocta aptissimas judicat ad mysteria fidei explananda? Ab illa itaque, tamquam filii à Matre, discimus proferre *Trinitatem*, *Personam*, *Inarnationem*, *Sacramentum*, *Purgatorium*, & sexcentas similes alias voces, quæ nec prorsus novæ sunt, nec ullo modo profanæ; licet enim quantum ad sonum attinet, in Scriptura non sint; ibi tamen earum significatum invenitur inclusum (c).

6 Quid enim aliud *Inarnationis* nomine intendunt Catholici, quam brevius explicare quod dicitur Joannis 1. vers. 14. : *Verbum caro factum est*, & pluribus aliis sacrae paginae locis? Hic autem caro pro homine capitur, ut cum Augustino ait Præceptor Angelicus in ca-

(a) Jerem. 31. vers. 22. (b) Id negat P. Meran. l. 4. de Divinit. Domini c. 29. & apud Bazium in compendio Berti. cont. communem. (c) Vid. Div. Bonav. in 1. dist. 26. dub. 1. Lambertin. de Cononization. SS. tract. 2. Lib. 6. cap. 28. num. 7. Theoph. Raynaud. tom. 11. erotemate 20. pag. 243. Berti tom. 3. lib. 30. proposit. 1. in fine pag. 169. alii.

tena aurea sup. cap. 1. Joannis; quod frequentissimum est in sacris litteris: quamvis autem anima similiter accipiatur, æquius tamen, & convenientius fuit carnis, quam animæ vocabulum sumere, tum inter alia, quia caro est pars visibilis hominis, sicque optima ad hoc mysterium explicandum, quo *Deus invisibilis in suis*, ut ait S. Leo, *visibilis factus est in nostris*, dum in terris visus est, & cum hominibus conversatus, ut dicitur Baruch cap. 3.; tum potius, quia sic magis ostenditur divina bonitas, quæ majestatem suam adeo carni sumenda dejecit, ac pene exinanivit, ut nihil in nos beneficentius, ac illustrius, nihilque magnificentius esse videatur, ut asserit Catechismus in textu.

7 Sed ad hujus mysterii, quod in tertio Symboli articulo continetur, enodationem veniamus, cujus explicationem more solito Parochis summopere commendat hic Catechismus. Hoc ergo mysterium in eo consistit, ut credamus, & fateamur secundam Trinitatis Personam, nempe Filium pro nobis humanam carnem sumpsisse in utero Virginis, non viri opera, sed Spiritus Sancti virtute; & hinc idem Dei Filius, Deus permanens, quod ab æterno erat, in tempore *homo factus est*, ut dicit Constantinopolitana Synodus, & multo antea dixerat Joannes cap. 1. supra citato. Hanc præcipuam nostræ Religionis veritatem tanquam mysticam turrim Davidicam, ex qua mille pendent clipei, totis viribus diruere conati sunt Gentiles, Judæi, Hæretici: primi incarnationem fieri posse negantes: secundi, jam esse factam: tertii, errores innumeros circa illam comminiscentes. De primis duobus nihil modo dicemus, tum quia jam satis confutati manent ex præcedenti articulo Symboli; tum quia plura alia in præcedenti dicenda se offerunt.

8 Solum ergo litteræ Catechismi hærentes, pro explicatione primi, & secundi paragraphi, aliquos hæreticos confutabimus: in primis autem ridendi potius sunt,

sunt, quam impugnandi Ophitæ insanientes Christum esse Serpentem, à quo decepti sunt primi Parentes; Theodorus Coriarius, ejusque Discipulus Theodorus Trapezita, mentientes Melchisedech, esse Christum, vel ipso superiorem, quos olim jam refellit D. Epiphanius, atque respondet D. Thomas 3. p. q. 22. art. 6. ad 3. Basilii quoque medicus sæculi duodecimi, à quo orti Bogomiles, effugiens Archangelum Michaelem fuisse incarnatum; callidissimus alter medicus Josephus Franciscus Borri, fingens inter alia, incarnationem Spiritus Sancti, qua propter ejus imago Romæ in Campo Floræ combusta est anno 1661. Quod eum ipse postea sciverit, illudendo dixisse fertur, numquam tantum frigoris passum fuisse, quam illa die. Cujus vitam, & miracula, lepide pro more suo refert Eruditissimus Feijoonius tom. 3. Theat. Crit. disc. 2. §. 11. à n. 36.

9. Quidam antiqui opinati sunt Spiritum Sanctum sumsisse corpus columbæ in Christi Baptismo, ut innuit Augustinus tract. 99. in Joann. apud Cl. Calmet dist. de Baptismo art. 3. Alii dixerunt Antichristum fore Diabolum incarnatum, contra quos D. Hieronimus super cap. 7. Danielis ait: „Ne putemus Antichristum juxta quorundam opinionem, Diabolum esse futurum, sed unum de hominibus, &c.“ Et merito quidem rejicienda est hæc opinio, cum nemini nisi Deo incarnatio fieri possit, nec alterius naturæ hypostatica unio; nulla enim persona creata recipere potest naturam sibi extraneam, ut docent Theologi cum D. Thom. 3. p. q. 3. art. 1. (a). Risu etiam, seu commiseratione potius audiendus est Petrus Lucensis, Canonicus Regularis, qui falsa cujusdam feminae revelatione delusus, Verbum Divinum non in utero, sed in corde Virginis incarnatum fuisse vulgavit, ratum

(a) Vid. Theophil. Raynaud. tom. 1. pag. 207. num. 128.

novo isto invento, & Christi honori, & Matris dignitati melius consultum iri (a); sed vana hæc illum fecellit existimatio, Scripturæ aperte repugnans, & Sanctis Patribus omnino contraria; qui Virginis uterum miris effurunt laudibus. Audiatur solus D. Bernardus Serm. de Assumpt. dicens: *O venter capaxior caelis, diffusior terris, latior elementis, qui illum continere valuit, quem totus orbis comprehendere non potuit!*

10. Verum, licet hucusque citati non multum nobis stomachum moveant; nec severiori confutatione indigeant, quam simplici errorum narratione; qui tamen sequuntur, sunt acrius insectandi; illi scilicet qui pertinacius negant Christi divinitatem, ut Cerinthus, Arius, Socinus, & hujus surfuris alii; qui ejus humanitatem inficiantur, ut Saturninus, Manes, Valentinus, alique similes rabulæ; qui tandem eum ex virili semine procreatum commenti sunt, uti Ebion, vel duplici constare persona, ut Nestorius, vel unica tantum natura, ut Eutyches: is enim nimio astu Nestorium insectatus incidit in Scyllam, volens vitare Charibdim. Omnes inquam præfati Ariani, Manichæi, Nestoriani, Eutychiani, & quotquot elapsis sæculis concilium inierunt adversus Dominum, & adversus Christum ejus, si opus foret, ferro essent, & igne vastandi; sed quia impurissimi nebulones jam dudum ultricibus flammis in gehenna poenas luunt, solumque eorum manent errores, & execranda nomina, nihil aliud nostra interest, quam istorum falsitatem ostendere.

11. Nunc igitur probabimus breviter cum Catechismo Christi divinitatem, humanitatem, ac subsistentiam duplicis naturæ integræ in unitate personæ. Quod totum evidentissime docent permulta Scripturæ testi-

(a) Vide Serrý exercit. 27. à num. 4. Lambertini lib. 2. de festis B. M. V. c. 3. n. 19. ac lib. 2. de Canonizat. SS. cap. 32. num. 8. Gotti tom. 1. de Verit. Relig. Christianæ tract. 5. cap. 5. §. 3. n. 27. & 28. pag. 304. aliis.

monia; pauca ex innumeris proferam: Christum esse Deum jam vaticinati sunt Baruch c. 3. v. 26. Isaias c. 2. v. 4. & alibi Zacharias c. 2. v. 8. Regius Propheta pluribus psalmis, & idem clare patet multis aliis locis veteris Testamenti. Nec aliud in novo habetur expressius. Infinitus essem, si omnia vellem enumerare, cum nihil sit magis obvium in Evangelio, imò Christus ipse, qui summa veritas est, idem sæpe ore suo pronunciat, ejusque opera testimonium perhibent veritatis; sed quid opus est ejus humanitatem probare; quam triginta tribus annis omnibus gentibus præbuit, & aspiciendam, & contrectandam? Cæcos profecto esse oportet hæreticos, qui Christum verum Deum, & hominem non fatentur, nam sole sunt clariora testimonia, quæ illum modo Deum, modo hominem, modo Filium Dei, modo Filium hominis denotant, ex quibus aperte liquet duplicem habere naturam in unitate personæ.

12 Id ipsum plurima probant Concilia contra memoratos hæreticos celebrata, ut Nicænum primum contra Arium dicens: *Eos, qui dicunt, erat quando non erat, aut mutabilem, & convertibilem Filium Dei, hoc anathematizat Concilium.* Constantinopolitanum etiam primum contra Apollinarem, aliosque sic in Epistola Synodica loquitur: *Nos præterea doctrinam Dominicæ Incarnationis integram, & perfectam tenemus; neque dispensationem carnis Christi, vel animæ, vel mentis expertem, vel imperfectam esse asserimus; sed agnoscimus Verbum Dei ante sæcula, omnino perfectum hominem in novissimis diebus pro salute nostra factum esse, Chalcedonense contra Eutychem, & Dioscorum Confitemur, inquit, in novissimis diebus. Filium Dei unigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum (a). Idem confir-*

(a) Vid. Selyag. t. 2. l. 2. p. 2. cap. 9. §. pag. 291. Rec.

firmant universi Ecclesiæ Patres præsertim S. Leo Papa citatus à Catechismo, Sermon. 1. de Nativitate Domini Sermon. 4. in Epiphania. & Epistol. 10. ad Flavianum. Dignus etiam est, qui consulatur Angelicus Præceptor D. Thomas lib. 4. contra Gent. cap. 35. & 3. p. q. 2. art. 1. cujus verba brevitate causa omitto.

13 Ex dictis satis probata manet duplex Christi natura; unde asserit D. Thomas 3. p. q. 2. art. 4. Christum dici posse personam compositam, non ex duabus personis, ut Nestorius somniavit, neque ex duplici natura confusione, ut contra Eutychem probavimus supra; sed ex natura humana, atque divina, unaquaque integra subsistente suis proprietatibus prædita; & inde oritur communicatio idiomatum, sive proprietatum, quæ quidquid dicitur de homine, de Deo etiam prædicatur, & de converso. Dupliciter autem, ait Angelicus Doctor, & communiter Theologi, possunt proprietates unius naturæ prædicari de altera, in abstracto scilicet, ut schola loquitur, & in concreto. Primo modo enunciatio falsa esset, ut si diceretur: *Humanitas est divinitas, Deus est humanitas, homo est Deitas*, &c. Secundo autem modo verissime dicitur: *Homo est Deus, Deus est homo, natus, passus*, & similia, quia hæc omnia de persona Christi dicuntur, quæ duplici constat natura; abstracta vero ad alia non feruntur. Sed de his plura brevitatis temporis non sinit dicere, quoniam alii paragraphi Catechismi sunt exponendi.

14 Ad paragraphum ergo tertium transeamus, in quo asserit Catechismus, omnes tres divinas Personas incarnationis fuisse Auctores, etsi solus Filius humanam naturam induerit; quod optime probat illa christiana fidei regula dicens (a): cuncta, quæ Deus extra se

Tom. I. S in

(a) Vid. Salmanticen. Scholast. tom. 9. pag. 331. Palanco tom. 1. de Incarnat. pag. 305.

in rebus creatis agit, tribus Personis communia esse, neque unam magis quam aliam, aut sine alia agere. Quomodo igitur, sciscitabitur aliquis, solus Filius dicitur incarnatus, & non Pater, ac Spiritus Sanctus? Respondetur breviter cum D. Thoma 3. p. q. 2. art. 3. Incarnari non esse proprie operari, sed terminare naturam humanam persona divina, & cum per hanc Filius distinguatur à Patre, & Spiritu Sancto; ideo soli Filio convenit Incarnatio, etsi omnes tres Personæ in omnibus aliis ad Incarnationem pertinentibus æque concurrerint, creando animam, producendo corpus, & uniendo utrumque Verbo divino, quod variis exemplis explicant Fulgent. ad q. 2. Ferrandi, Aug. Serm. 3. de Temp. & Anselmus lib. de Incarnat. Verbi cap. 7. Quia tamen in hoc opere maxime amor Dei erga homines eluxit, & amor specialiter de Spiritu Sancto dicitur; ideo Incarnatio recte ei tribuitur. Nec propterea Spiritus Sanctus dicendus est Pater Christi, neque Sanctissima Trinitas, propter rationes quas adducunt Theologi cum Magistro in tertio dist. 4. Ad quod videri possunt D. Bonaventura D. Thomas, & alii recentiores contra Berruyerum (a).

15 Paragrapho quarto habetur, non omnia in Christi conceptione facta, fuisse miraculosa, sed plurima; illa scilicet quæ à parte principii activi stetero, quæ vero à parte principii passivi, naturaliter evenerunt; & hinc optime ait D. Thomas 3. p. q. 31. art. 5. „ Ad „ naturalem modum generationis Christi pertinet, quod „ ejus materia de qua Corpus ejus conceptum est, sit „ conformis materiæ, quam alia femina ministrant ad „ conceptionem prolis. Hæc autem materia secundum „ Philosophum in lib. de Generatione animalium est san- „ guis mulieris, non quicumque, sed perductus ad quam-

(a) Vid. Paulus à Concept. t. 4. pag. 663. Vid. Mas. incommoda probabilis. q. 3. art. 5. §. 8. num. 305. pag. 268.

dam ampliorem digestionem per virtutem generativam matris, ut sit materia apta ad conceptionem; & ita ex tali materia fuit Corpus Christi conceptum. Non igitur conceptum fuit Christi Corpus ex tribus sanguinis guttulis ex Virginis corde delapsis, ut quædam Sanctimonialis scripsit, neque in illius corde, ut perperam credidit citatus Petrus Lucensis. Si enim Beata Virgo ex parte sui non eodem, quo cætera mulieres, modo ad Christi conceptionem concurrisset, illam ministrando materiam, quam alia femina ministrant, non fuisset Mater Dei, quod impie ajebat Nestorius; non enim ut aliquis dicitur Filius, sufficit ejus corpus fuisse ab alio quomodocumque desumptum; sed amplius requiritur ex illa materia factum esse, quæ generationi deservit, & in loco naturaliter destinato ad recipiendum, ac maturandum foetum; quæ propter Eva non dicitur filia Adæ.

16 Sed quia ad generationem non satis est sola materia femina, sive ovum, sive semen, sive sanguis dicitur; de quo acriter disputant Medici, atque Philosophi, à Theologis autem verius sanguis vocatur cum sexta Synodo generali actione 11. & D. Thoma 3. p. q. 31. art. 3. quia in quam, non satis est concursus matris ad procreationem prolis, sed patris quoque requiritur, qui in Christo non fuit; ideo ex hac parte supernaturalis fuit dicta conceptio; nec unum tantum fuit in ea miraculum, sed multiplex. Primum, quod Virgo conceperit absque yiri copula. Secundum, quod hæc conceptio momento perfecta fuerit, prolati nempe brevissimis illis Mariæ verbis: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum*, statim Sanctissimum Christi corpus formatum, eique anima rationis compos conjuncta est, quin expectatum fuerit tempus à natura, ad organa corporis aptanda præscriptum; non enim tam brevi generantur homines; quamvis in assignando tempore multa dicantur, & nihil certi ha-

beatur (a). Tertium miraculū, & longe maximum fuit, quod eodem prorsus temporis puncto, corpori, & animæ Christi unitum fuit Verbum divinum, quo mansit Christus verus Deus, & homo, beata visione fruens, tot, tantisque virtutibus, donisque tam amplis ornatus, ut de plenitudine ejus nos omnes acceperimus.

17 Manent adhuc duo explicandi paragraphi Catechismi, quintum nimirum, ac sextum; sed cum in his immorari non possim, ex multis pauca dumtaxat afferam. Paragrapho igitur quinto ait Catechismus Christum Dominum dici non posse adoptivum Dei filium, quamvis illum Spiritum habuerit, quo Sancti homines filiorum Dei adoptionem consequuntur, quia ejus naturalis est filius, quam rationem tradit etiam D. Thomas 3. p. q. 23. art. 4. his verbis: *Ambrosius dicit lib. de Incarnatione adoptivum filium, non dicimus filium esse natura, sed eum dicimus natura esse filium, qui verus est Filius. Christus autem est verus, & naturalis Dei Filius, secundum illud 1. Joan. ultimo, ut simus in vero filio ejus Jesu Christo, & Matthæi 3. hic est Filius meus dilectus, aliaque Scripturarum testimonia. Igitur Christus neque ut homo dicendus est Filius Dei adoptivus. Quare merito variis Synodis damnati fuerunt Felix Urgelitanus, & Elipandus contrarium dictitantes (b). Nec obstat, quod Christus ut homo non sit ab æterno genitus, nam licet ille, qua homo, non sit naturalis filius Dei per æternam generationem, convenit tamen ei per unionem hypostaticam, per quam factum est, ut humanitas Christi vere, & proprie sit substantialis natura filii Dei: adeoque, ut ip-*

(a) Vid. Ferraris verbo *Abortus* n. 16. Cutiliati t. 1. tract. 8. c. 1. §. 3. n. 5. pag. 325. & Anton. Joseph. Rodriguez Cisterciens. in *Artib. ad calcem* tom. 3. novi aspectus pag. 307. à num. 100. ultime edit. Matrit. anni 1704.
(b) Vid. Berti t. 3. lib. 27. cap. 2. Ferrer tom. 4. num. 478. pag. 238. & Lambertini lib. 4. de Canonizat. SS. part. 2. cap. 12. ubi de S. Idefonso, & Hilario agitur.

ipse quatenus homo, sit Filius Dei naturalis, & non adoptivus.

18 Sexto, ac ultimo paragrapho optime pro more advertit Catechismus, hoc mysterium esse jugiter à fidelibus meditandum, ut inde salutaris Incarnationis fructus percipiatur: quod quidem fieri debet, non curiosa indagine perscrutando abditissimum istud arcanum, humanæ mentis aciem superans; sed summa animi demissione ipsum credendo, ac immensus Deo gratias habendo, qui tantum beneficium sua nobis incarnatione exhibuit. Certe, quicumque hoc mysterium sedulo animadvertat, licet saxus sit, ejus meditatione liquescet; nec ab amando Deo poterit abstinere; ad quod omnes Ecclesiæ Patres hoc efficacissimo medio homines adhortantur (a); quorum duos tantum pro coronide afferam, Augustinum scilicet, atque Bernardum: primus lib. de Catechizandis rudibus ita suaviter inquit: „Ama amorem illius, qui amore tui „ amoris descendit in utero Virginis, & ibi amoris rem suum amoris tuo copulavit, humiliando se, sublimando te; conjungendo lumen suæ æternitatis lumen tuæ mortalitatis.“ Alter Serm. 20. super Cantica, sic devotissime loquitur: „Dilexit nos Deus dulciter, sapienter, fortiter: dulciter nempe dixerim, „ quia carnem induit, sapienter, quia culpam cavit, „ fortiter, quia mortem sustinuit. Disce ergo Christiane, ne à Christo, quemadmodum diligas Christum, disce amare, dulciter, ne illecti prudenter, ne decepti, fortiter, ne compressi deficiamus.“ His melleis verbis secundam orationis partem concludimus.

19 Ad tertiam itaque deveniamus, in qua probanda est hæc conclusio: *Solo lumine naturali evidenter probari nequit mysterium Incarnationis, nedum ut existens, sed neque ut possibile. Hanc conclusionem ex pa-*

ra-

(a) Vid. Natalem Alex. hic §. 8.

ragrapho sexto. Catechismi depromptam docet Scriptura sacra pluribus in locis, eamque confirmant Ecclesiae Patres, quorum testimonia facile apud Auctores inveniuntur; præsertim apud Barth. Medinam in introduct. ad 3. p. D. Thomæ q. 2. concl. 2. pag. 7. Theophilum Raynaudum tom. 1. pag. 20. à num. 43. Consononum tom. 3. lib. 9. dissert. præambula cap. 1. spec. 1. Tournelium tom. 4. de Incarnat. quæst. prævia, art. 2. & apud alios.

PRÆLECTIO XI.

De Nativitate Christi.

ad expositionem cap. 4. primæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 7. ad 10.

1 **M**ysterium à sæculis absconditum, in novissimis temporibus manifestatum in carne, proponitur tertio articulo Symboli, ubi de Christo Domino dicitur: *Qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine.* In quo explicando, *excedit quidem, multumque supereminet humanæ eloquii facultatem divini operis magnitudo: & inde oritur difficultas sandi, unde adest ratio non tacendi,* ait eloquentissime Leo Magnus (a). At cum in Christi nativitate tot sint loquela, atque sermones, quis poterit exaudiri tantam inter clamantium multitudinem? Quis vero, à contrario non effabitur ineffabilem Domini misericordiam, dum Deus ipse, multiformem, multisque modis loquens olim Patribus in Prophetis, novissime loquutus est nobis in Filio? Dum Filius ipse divinus, atque humanus, mul-

(a) S. Leo Serm. 9. de Nativ.

ta humanissime tacendo loquitur? Dum Spiritus Paraclytus linguas infantium facit dissertas? Dum Angeli vocem præstant Pastoribus, Sydus caeleste Magis? Dum denique militia caelestis canit: *Gloria in Excelsis*, & Apostoli totum per orbem hanc prædicant veritatem? Quis inquam chorum non ducet cum caelestibus, atque terrestribus musicis? Illis igitur adjungamur; sed ne falso tono canamus, divinum imploremus auxilium, Patris &c. Beatissimam quoque Virginem cum Basilio Seleucia deprecemur (a): „Ut per eam dignetur Omnipotens mentem nostram illuminare, quo proposita res absque errore cognoscatur, cognita pie dicatur, dicta sine periculo, animo capiatur.“ Adsit etiam Angelicus Præceptor Div. Thomas, S. N. prototypus mei nominis, cum reliquis omnibus in caelesti Patria commorantibus, quorum juvenamine fretus ordiar dicere.

2 **E**xactiori methodo procedere cupientes, in expositione cap. 4. primæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 7. usque ad 10. orationem sic efformabimus: prius totam textum litteram in compendium reducemus; deinde fusius elucidabimus; postremo thesimum inde promemus, probabimus, propugnabimus; utinam feliciter! Pro primo ergo, en litteræ textus initium §. 7.: *Natus ex Maria Virgine.* Ecceque finem §. 10. *Cum ea lectio Parocho in promptu sit.* His quatuor paragraphis altera tertiæ articuli pars explicatur, nativitas scilicet Christi Domini; sicque Pastoribus elucidandum, & ovis credendum injungitur, Jesum Christum, nedum de Spiritu Sancto fuisse conceptum, sed etiam ex Maria Virgine natum. Quod quidem mysterium gaudio, & lætitia celebrari, Angelorum verba declarant Luca secundo; quoniam tunc in semine Abrahamæ jam benedicebantur omnes gentes, & amplis-

(a) Basil. Seleuc. orat. 39.